

Art

Kagamitan ng Mag-aaral

Sinugbuanong Binisaya

.....M b]h%

Ang kagamitan sa pagtuturong ito ay magkatuwang na inihanda at sinuri ng mga edukador mula sa mga publiko at pribadong paaralan, kolehiyo, at / o unibersidad. Hinihikayat namin ang mga guro at ibang nasa larangan ng edukasyon na mag-email ng kanilang puna at mungkahi sa Kagawaran ng Edukasyon sa action@deped.gov.ph.

Mahalaga sa amin ang inyong mga puna at mungkahi.

**Music, Art, Physical Education and Health – Unang Baitang
Kagamitan ng Mag-aaral sa Sinugbuanong Binisaya
Unang Edisyon, 2013
ISBN:**

Paunawa hinggil sa karapatang-sipi. Isinasaad ng Seksiyon 176 ng Batas Pambansa Bilang 8293: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa ano mang akda ng Pamahalaan ng Pilipinas. Gayon pa man, kailangan muna ang pahintulot ng pamahalaan o tanggapan kung saan ginawa ang isang akda upang magamit sa pagkakakitaan ang nasabing akda. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang patawan ng bayad na *royalty* bilang kondisyon.

Ang mga akda / materyales (mga kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o *brand names*, tatak o *trademarks*, atbp.) na ginamit sa aklat na ito ay sa nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsikapang mahanap at mahingi ang pahintulot ng mga may karapatang-ari upang magamit ang mga akdang ito. Hindi inaangkin ni kinakatawan ng mga tagapaglathala (*publisher*) at may-akda ang karapatang-arang iyon.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim: Br. Armin A. Luistro FSC
Pangalawang Kalihim: Yolanda S. Quijano, Ph.D.
Kawaksing Kalihim: Elena R. Ruiz, Ph.D.

Mga Bumuo ng Kagamitan ng Mag-aaral

Mga Konsultant: Music - Mauricia D. Borromeo; **Art** - Alice A. Pañares
P.E. – Larry A. Gabao, Ph.D.; **Health** – Evelina M. Vicencio Ph.D.

Mga Manunulat: Music - Cielito Margo Mirandilla; **Art** - Anna Victoria C. San Diego; **P.E.** – Salve A. Favila, Ph.D.; **Health** Lualhati F. Callo, Teodora D. Conde, Ph.D., Mark Kenneth S. Camiling, Josefina Era-De Guzman, Rhodora Ll. Formento, Flormay O. Manalo, at Jennifer E. Quinto

Mga Tagasuri: Music - Mauricia D. Borromeo at Ma. Blessed A. Cahapay;
Art - Alice A. Pañares; **P.E.** – Jenny J. Bendal; **Health** - Josefina A. Tuazon, Dr.PH, Milagros J. Arias, Ph.D., Cynthia L. Diaz, Bernadette Y. Santos, Ma. Lourdes G. Tayao, Ph.D., at Nerisa Beltran

Mga Tagasalin: Nena V. Miñoza, Virginia S. Cayon, Gea C. Alonso, Ninie C. del Rosario, Jennifer O. Artiaga, Aida J. Zafra, Caren S. Selgas, at Ritchie C. Barrera

Mga Tagasuri ng Wika: Atty. Manuel Lino G. Faelnar, Romeo S. Macan, Ph.D, at Jes Tirol

Mga Gumuhit ng Larawan: Music - Deo R. Moreno; **Art** - Zeena P. Garcia;
P.E. - Joey Loresto, Amphy B. Ampong, Jayson R. Gaduena;
Health - Erich D. Garcia, Jayson Villena, Mercedita S. Garcia

Mga Nag-layout: Editha F. Esperida, John Rey T. Roco, Allan R. Thomas, Maria Leonor M. Barraquias, at Anameyh R. Magtuba

Encoder: Jocelyn M. Conta

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

**Department of Education-Instructional Materials Council Secretariat
(DepEd-IMCS)**

Office Address: 2nd Floor Dorm G, PSC Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600
Telefax: (02) 634-1054, 634-1072
E-mail Address: imcsetd@yahoo.com

Listahan sa mga Pagtulon-an

ART

Yunit 1: Pasiuna sa Alampat ug Pagdibuho	102
Pagtulon-an 1: Unsa ang Alampat?	103
Pagtulon-an 2: Akong Nawong ug Lawas	108
Pagtulon-an 3: Ang Hulagway sa Tibuok Lawas	109
Pagtulon-an 4: Nagkalain-laing Tawo, Nagkahugpong: Ako, Akong Banay, ug ang mga Tawo sa Palibot	110
Pagtulon-an 5: Mga Hayop sa Pilipinas	111
Pagtulon-an 6: Mga Tanom sa Pilipinas	112
Pagtulon-an 7: Mga Balay sa Pilipinas	114
Pagtulon-an 8: Mga Balay ug Mga Gambalay sa Kasilinganan	115
Pagtulon-an 9: Mga Talan-awon Gikan sa Akong Eskuylahan ug Balay	119

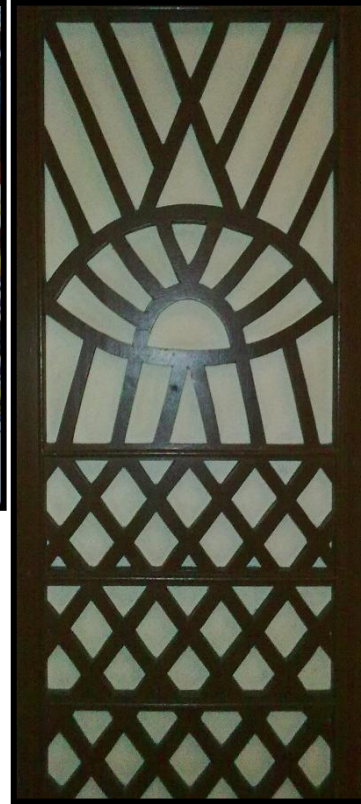
Yunit 1 – Pasiuna sa Alampat ug Pagdibuho

COLOR—Finger painting by pre-school student of Kids Ahoy, May 2010 from: Z.P. Garcia

SHAPE—Cagayan De Oro Yakan cloth—Inalaman and “Nutart” Philippine patterns by Bernadette Solina. Photo of Yakan cloth by Z.P. Garcia and Nutart from <http://www.nutart.blogspot.com>

LINE—Door frame, 2010 and San Fransisco Plant from: Z.P. Garcia

TEXTURE—L: Self-portrait-“too” Oscar Floirendo from: <http://www.manilaartblog.com> R: Jeepney Sculpture by Hope Christian HS Grade 6 student, SY 07-08 from Z.P. Garcia

Tumong sa Pagtuon o Pagtukli sa Alampat

Pagtulon-an 1: Unsa ang Alampat?

Alampat ang tanan nga nagalibot kanato.

Tan-aw sa gawas, mga porma ug mga linya ang atong makit-an bisan asa. Imo ba kining nakit-an?

Idrawing o idibuho ang imong nakit-an sa kuwaderno.

Kitang tanan adunay hiyas sa pagkamaalampaton. Gisulat sa nagdibuho o nagdrowing ang iyang ngalan sa iyang nabuhat.

Gisulat usab niya ang petsa niini.

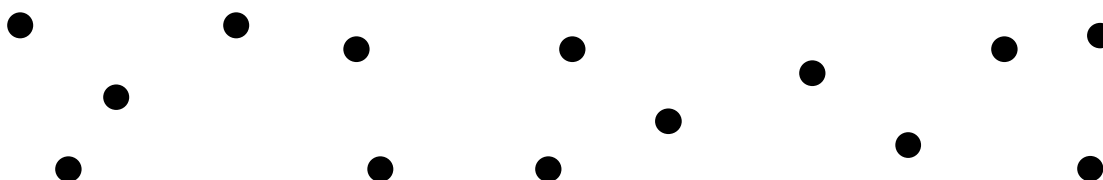
Ngalan:

Petsa:

Unang Bahin: Ang Mga Linya Bisan Asa!

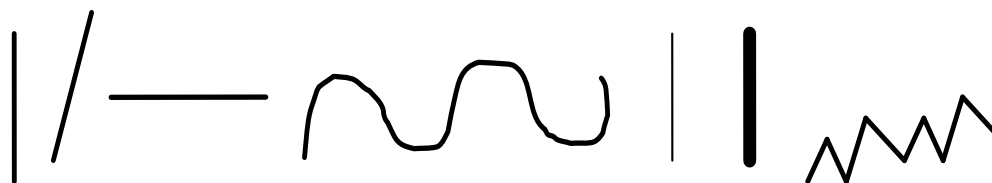
Nahimo o namugna ang linya pinaagi sa pagsumpay sa mga tulbok.

Imo bang masumpay kining mga tulbok?

Nagkalain-lain ang matang sa linya:

Mahulagway ba nimo kining mga linya?

Paghimo og mga linya. Buhata kini sa imong kuwaderno.

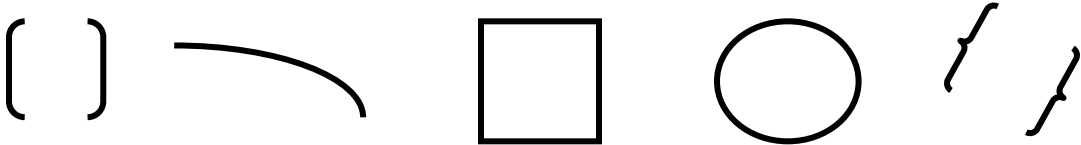
Ikaduhang Bahin: Mga Porma Bisan Asa

Adunay mga linya nga nagtagbo sa isig ka tumoy.

Kini gitawag og porma.

Ang porma lapad nga walay abli sa kilid.

Hain niini ang porma?

Paghimo og mga porma sa kuwaderno.

Unsa ang mga porma ug linya ang imong nakit-an?

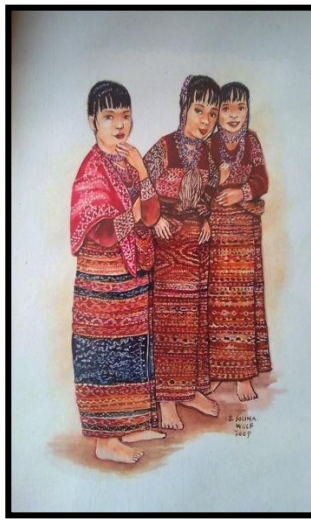

Self portraits by grade 1 students, Hope Christian High school, SY 2005,
Photo from: Z.P. Garcia

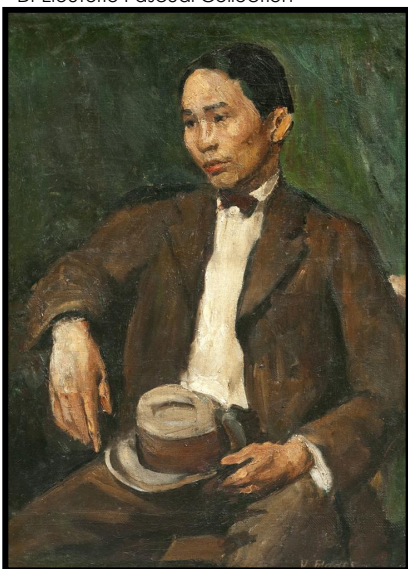
"Un india pescadora" by Damian Domingo
From: <http://skyscrapercity.com>
Dr Eleuterio Pascual Collection

"Bogobo women" by Bernadette Solina

"Palay Maiden" by Fernando Amorsolo
From: <http://www.adenu1980.blogspot.com>

Self Portrait by Victorio Edades, 1928
From: <http://www.inquirer.net>

Self Portrait by Felix Hidalgo, 1901
From: <http://www.kulay-diwa.com>

Various self-portraits by Children Grades 1 and 4
Photo by Z.P. Garcia

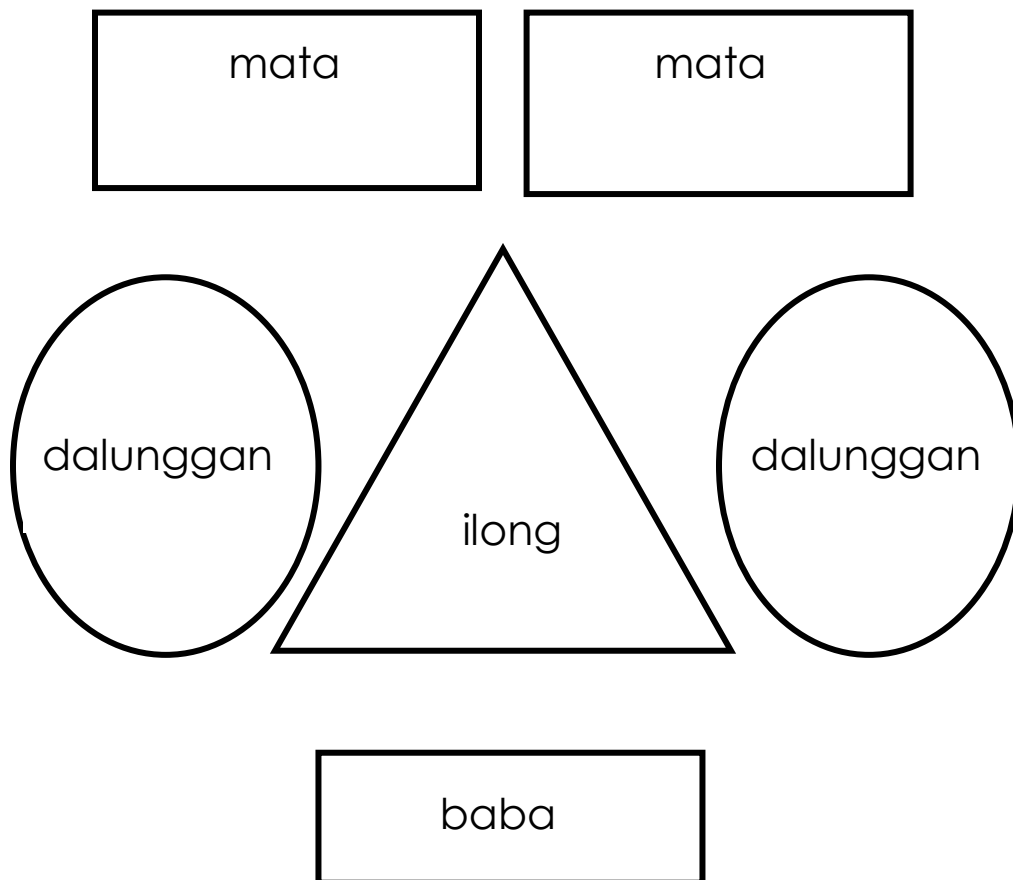
Pagtulon-an 2: Akong Nawong ug Lawas

Ang hulagway usa ka retrato sa nawong sa tawo.
Nagpakita kini gikan sa abaga ngadto sa ulo.

Ang pagtan-aw sa hulagway, susama sa pagtan-aw
sa nawong sa tawo.

Makit-an nimo ang nagkalain-laing bahin sa
nawong.

Madibuho o madrowing ba nimo ang mga bahin
sa nawong? Buhata kini sa papel.

Madibuho / madrowing ba nimo ang imong kaugalingon?

Madrowing ba usab nimo ang hulagway sa uban? Ayaw kalimti ang pagsulat sa imong ngalan ug petsa!

Pangalan

Petsa

Pagtulon-an 3: Ang Hulagway sa Tibuok Lawas

Hinumdomi nga ang hulagway makapakita usab sa tibuok nimong lawas.

Karon, madrowing ba nimo ang hulagway sa imong tibuok lawas? Unsa man ang imong gisul-ob? Buhata sa papel.

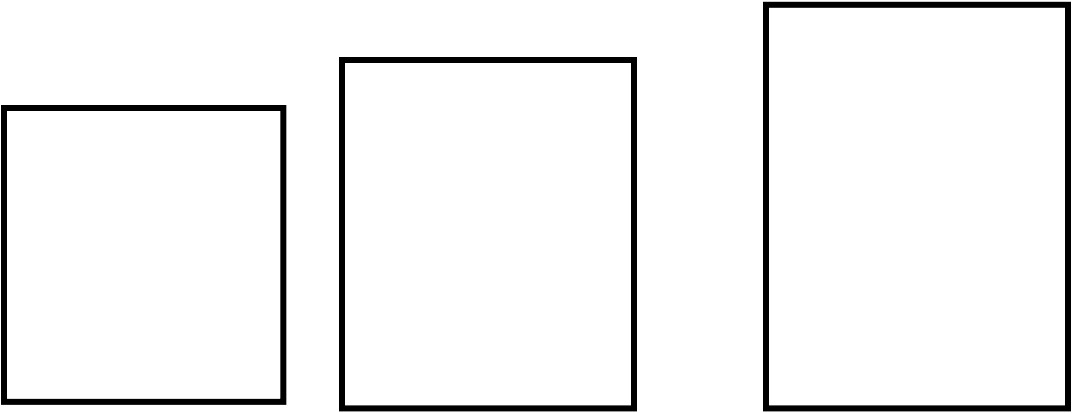
Ngalan

Petsa

**Pagtulon-an 4: Nagkalain-laing Tawo,
Nagkahugpong: Ako, Akong Banay,
ug ang Mga Tawo sa Palibot**

Nakahinumdom ba ka sa pagdibuho sa tibuok
nimong lawas?

Mogamit nimo ang susama nga mga linya ug porma
sa pagdibuho sa ubang tawo. Mahimo nga imong
baga-on, nipison, tas-on o mubo-on.

Ikaw _____ (Kinsa kini?) _____ (Kinsa kini?)

Pagdibuho sa kuwaderno og mga tawo nga
nagkapundok sa paghimo og usa ka butang.

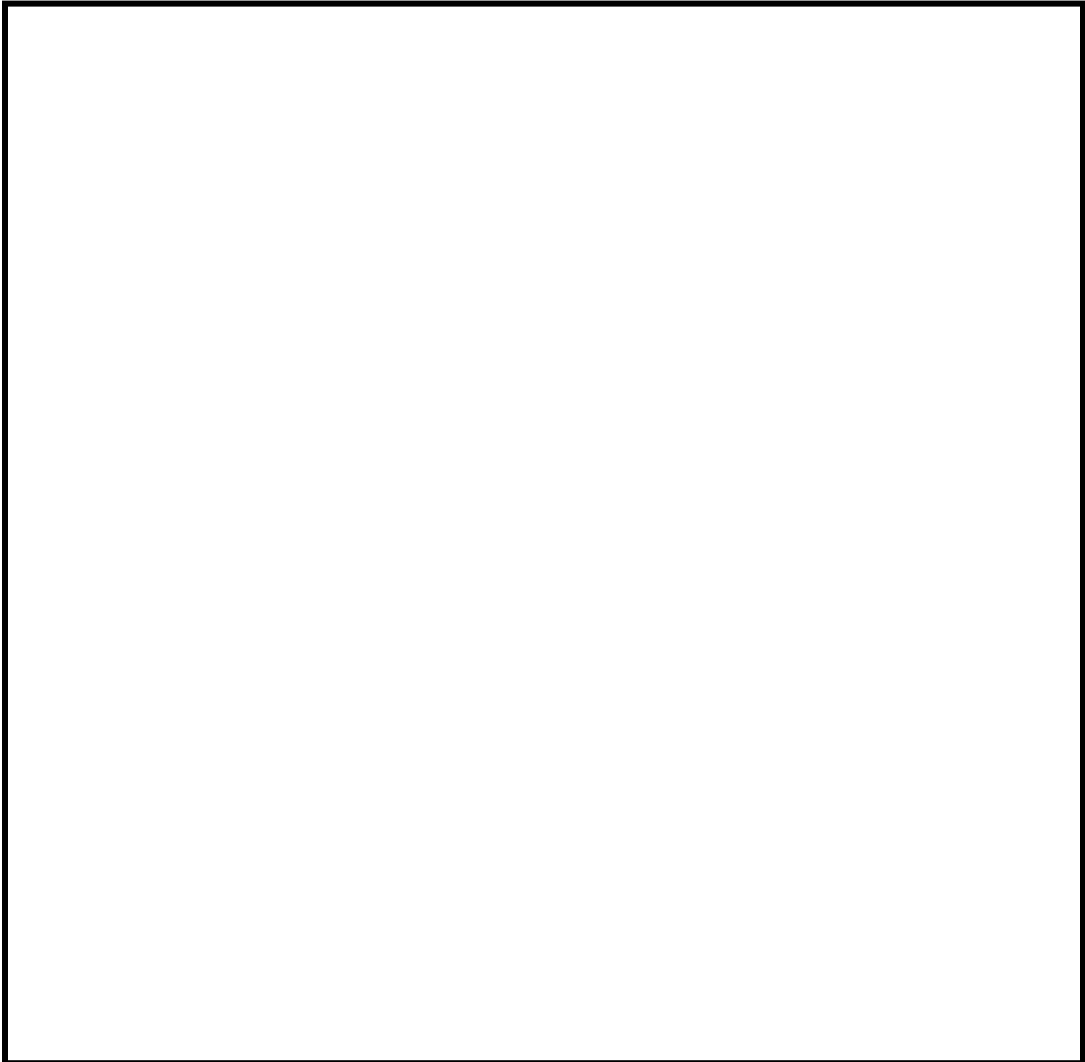

Unsa ang ilang gibuhat?

Pagtulon-an 5: Mga Hayop sa Pilipinas

Makadibuho ba ikaw og mga hayop gamit ang mga linya ug mga porma!

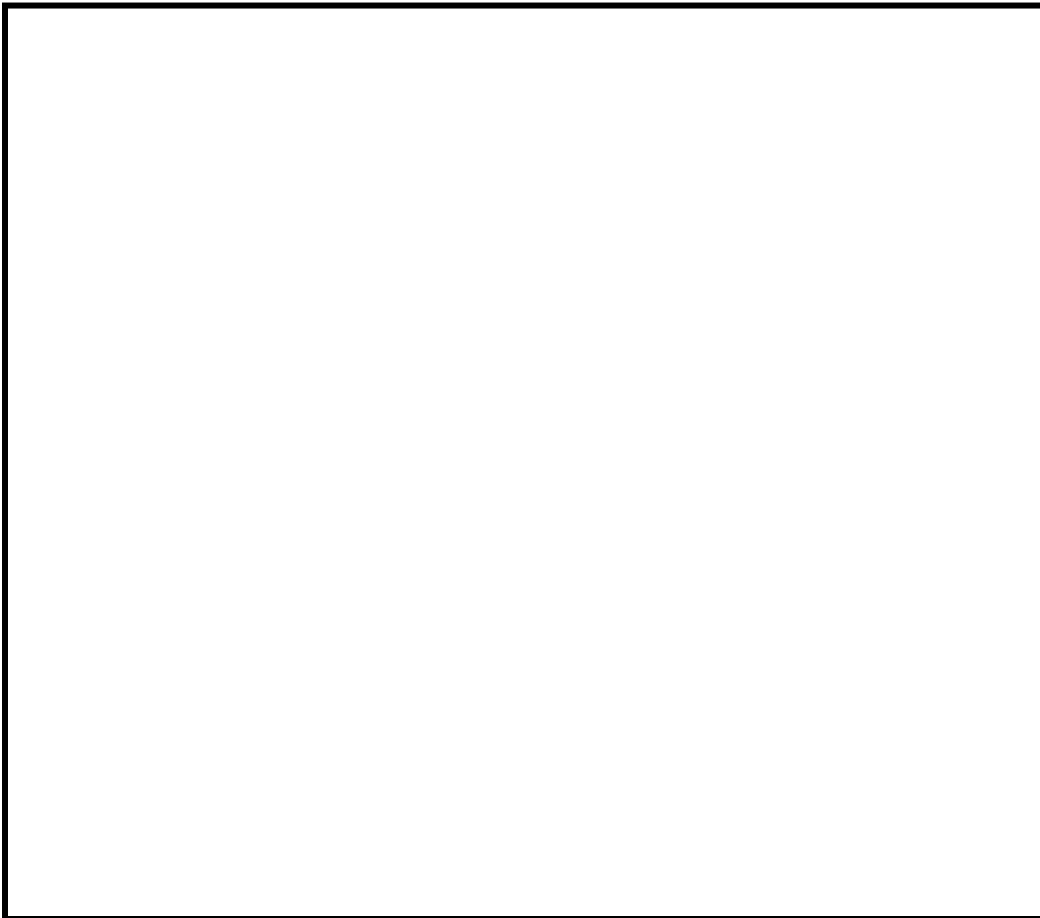
Pagdibuho og mga hayop gamit ang mga linya ug porma. Buhata kini sa kuwaderno.

Pagtulon-an 6: Mga Tanom sa Pilipinas

Makadibuho usab ikaw og mga tanom gamit ang mga linya ug mga porma!

Pagdibuho og mga tanom nga makita sa inyong eskuylahan, sa inyong balay, o sa inyong kasilinganan.

Unsang porma ang inyong makit-an sa mga balay ug mga simbahan?

Usa sa mga nagalam nga balay (balay nga bato) sa Bagac, Bataan.

Ang simbahan sa Miag-ao, Iloilo, usa sa mga giila sa UNESCO nga lugar nga kabilin. (Pictures from files of Z. P. Garcia)

Pagtulon-an 7: Mga Balay sa Pilipinas

Nagpuyo kita sa nagkalain-laing disenyo sa balay.

Ang uban dagko, gagmay usab ang uban.

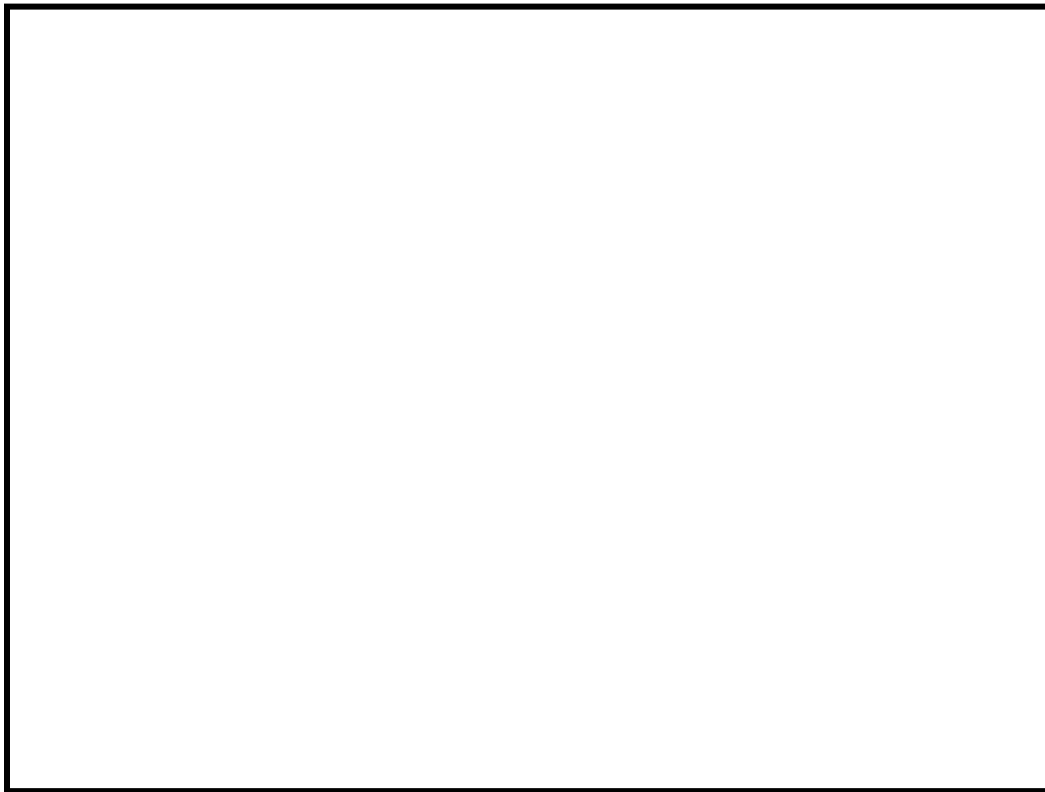
Ang uban gibuhat gikan sa kahoy ug kawayan;

Ang uban gibuhat sa bato ug semento;

Ang uban nga balay gipatindog sa yuta

Ang uban usab sa tubig sama sa **stilt** o karang!

Unsa man ang disenyo sa inyong balay?

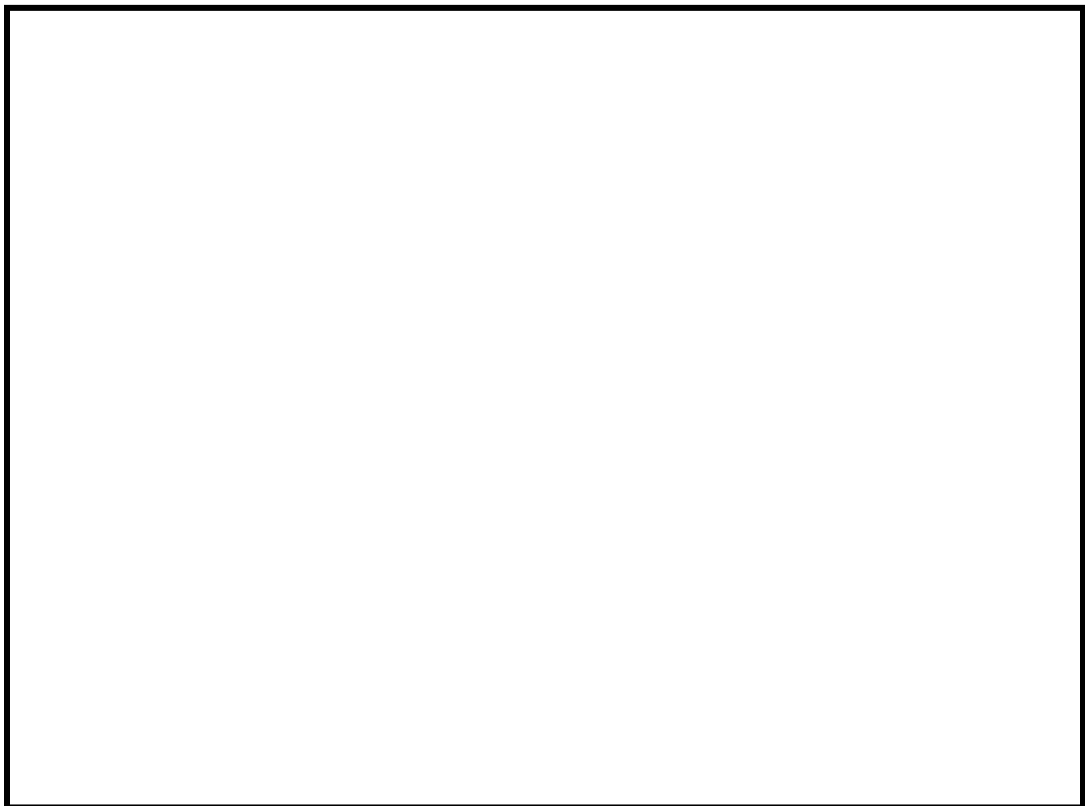

Mahulagway ba nimo kini gamit ang mga pulong?

Pagtulon-an 8: Mga Balay ug Mga Gambalay (Building) sa Kasilinganan

Adunay mga nagkadaiyang matang sa gambalay o building. Tindahan ang uban, mga simbahan, ug ang uban mga eskuylahan.

Pagdibuho og mga gambalay nga imong makit-an sa kasilinganan. Buhata kini sa papel.

Unsay imong nakit-an sa tindahan?

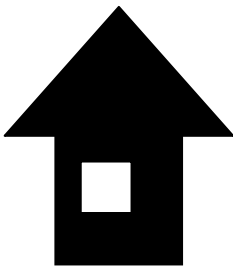
Lugar (Space)

Sa mga balay o gambalay, bisan sa alampat, adunay positibo nga lugar, ug negatibo nga lugar. Ang positibong lugar mao ang bahin nga adunay sulod niini.

Ang itom nga bahin mao ang lugar, ug ang puti nga kasingkasing anaa niini.

Mao kini ang positibong lugar.

Kini nga hulagway nagpakita nga adunay balay sa puti nga kuwadrado. Mao kini ang positibong lugar.

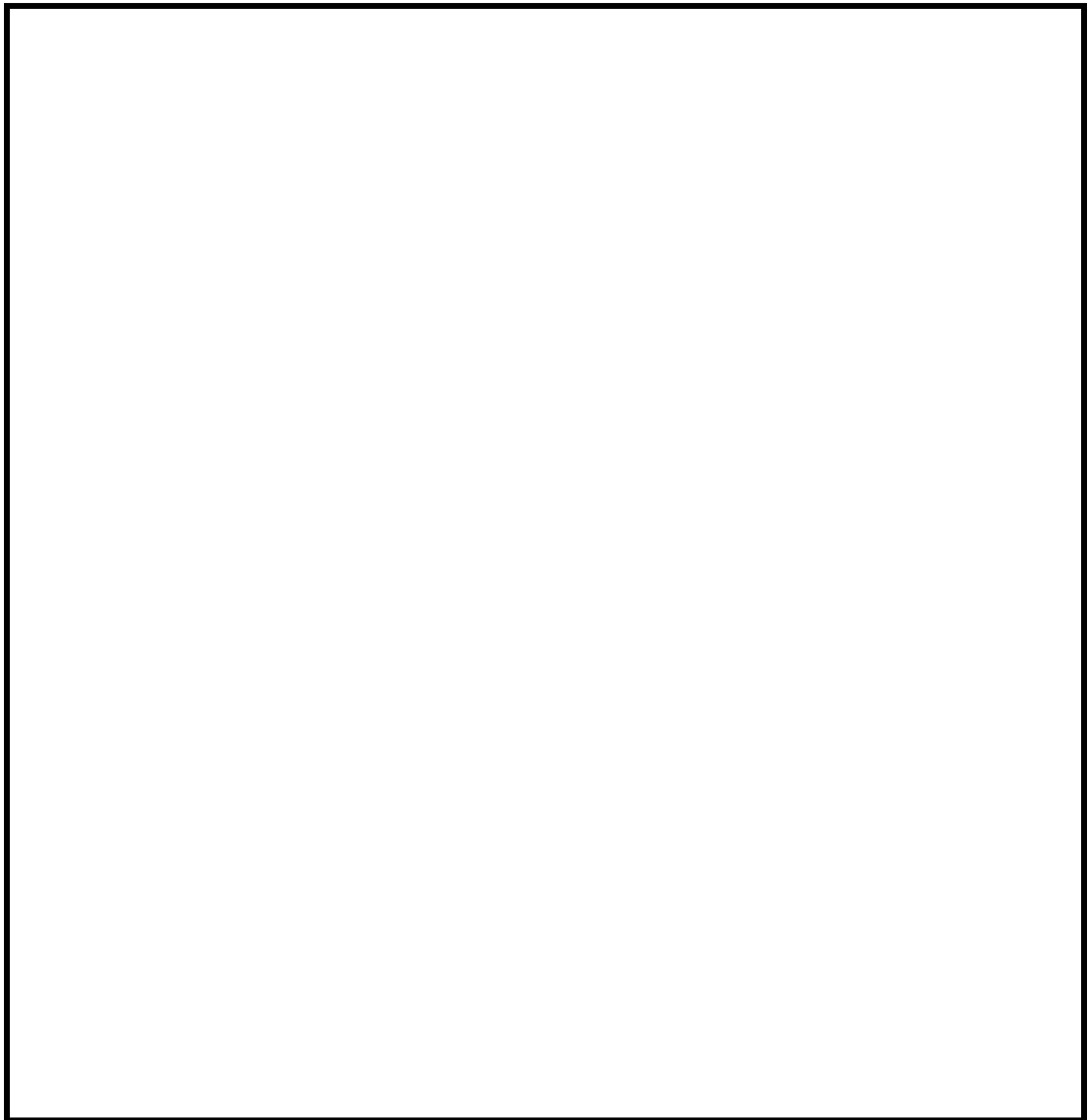
Ang kuwadrado mao ang positibong lugar.

Ang negatibong lugar mao ang luna nga walay sulod niini.

Kini ang negatibong lugar. Walay sulod kini.

Ang mga lugar sa tunga sa mga balay ug mga gambalay gitawag usab og mga negatibong lugar.

Makadibuho ba ka og nagkapundok nga gambalay o building sa imong kasilinganan? Buhata kini sa kuwaderno.

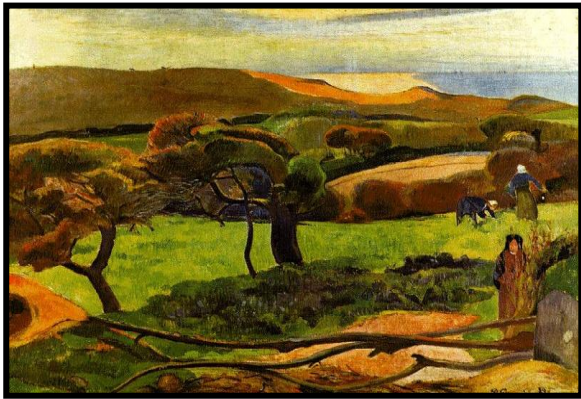
A large, empty rectangular box with a black border, intended for a drawing or response to the question above.

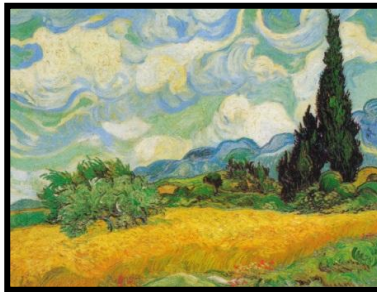
"Vista de la entrada de la Calzada de San Sebastian hasta la Yglesia de Nuestra Senora del Carmen" by Jose Honorato Lozano from: <http://www.skyscrapercity.com>

"Fantasy Houses" by grade 1 students of Hope Christian HS, SY 08-09 from Z.P. Garcia

"Landscape from Bretagne" by Paul Gauguin from <http://www.commonswiki.org>

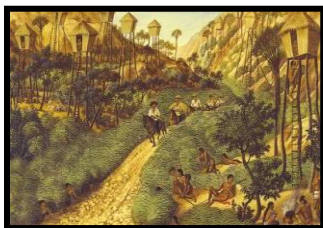
"Cypress and Wheatfield" by Vincent Van Gogh, from <http://www.abstractsk.com>

"Sunset over Malabon fishponds" by Fernando Amorsolo in 1950 from the Adamson Univ. Collection, <http://www.mymalbon.com>

Japanese landscape Chinese style by Shūgetsu, from Honolulu Academy of Arts <http://www.commonswiki.org>

"Ygorrotes. Un asecho de los viajeros que transitan por el camino del Monte Caraballo en la provincia de Cagayan" by Jose Honorato Lozano from <http://www.skyscrapercity.com>

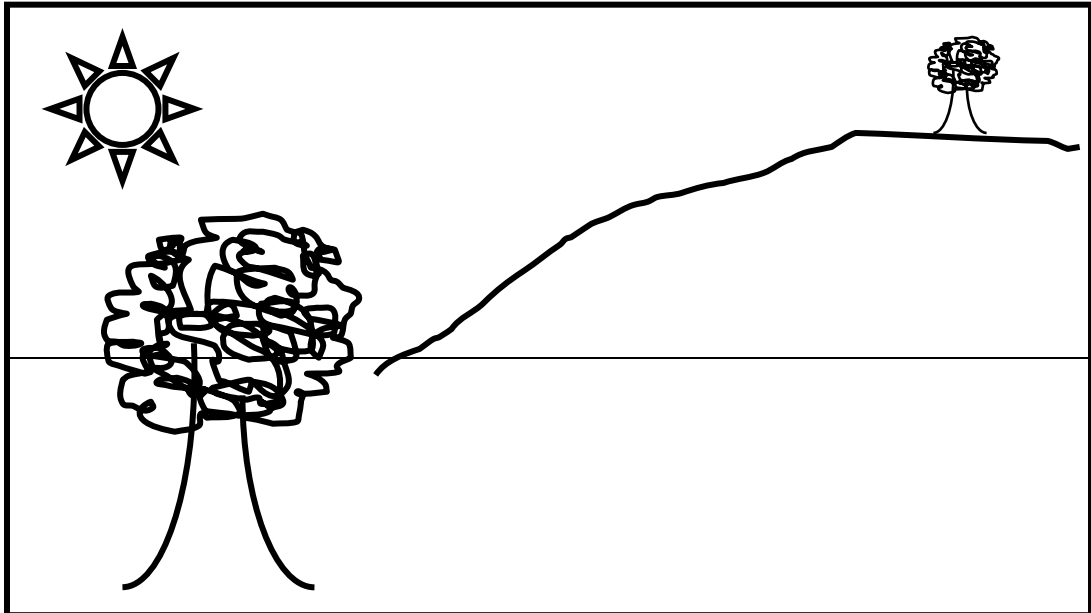

Harvest scene by Fernando Amorsolo from <http://www.askart.com>

Pagtulon-an 9: Mga Talan-awon Gikan sa Akong Eskuylahan ug Balay

Ang talan-awon parehas sa dakbayan, apan ang nakalahi lamang kay adunay nalakip nga natural nga talan-awon sama sa mga kahoy ug bukid.

Sa Alampat, ang matag talan-awon adunay linya diin nag-abot ang langit ug ang yuta.

Nakit-an ba nimo ang nipis ug tul-id nga linya? Mao kana ang linya sa kapunawponawan (**horizon**). Ang paggamit niining linyaha nagpakita, diin ang langit ug ang yuta nagtagbo.

Hain niana nga kahoy ang layo?
Hain niana nga kahoy ang duol?
Idrowing ang kahoy sa talan-awon sa taas.
Buhata kini sa **bond paper**.

Idrawing ang imong kaugalingong talan-awon sa kuwaderno. Kolori kini.

